

Quiz: de trias politica uit balans?

Korte omschrijving werkvorm

U legt aan de hand van de PowerPoint uit wat de scheiding der machten inhoudt. U betreft de klas bij de les door vragen te stellen. Daarna bespreekt u situaties die zouden ontstaan als een meerderheid 'ja' stemt bij het referendum in Turkije. Wat zijn per wijziging de gevolgen voor de drie machten? Leerlingen geven met een pijl aan welke macht(en) machtiger worden en welke macht(en) minder machtig.

Leerdoel

- Leerlingen leren de algemene principes van een rechtsstaat en de trias politica.
- Leerlingen begrijpen dat de voorgestelde grondwetswijziging in Turkije ervoor zorgt dat de machten van de trias politica in Turkije meer uit balans raken.

Bronnen

http://www.eenvandaag.nl/binnenland/73143/ja_of_nee_wat_betekent_een_stem_in_turks_referendum

Benodigdheden

- Beamer en computer
- PowerPoint Machtenscheiding en het Turks referendum: <https://www.prodemos.nl/wp-content/uploads/2017/04/PowerPoint-Machtenscheiding-Turks-referendum-1.pptx> .
- Voor elke leerling 3 briefjes: 1 met 'wetgevende macht' erop, 1 met 'uitvoerende macht' erop en 1 met 'rechterlijke macht' erop.

Duur

30 minuten

Handleiding

1. Bespreek met de groep de dia over de trias politica.

➤ Stap 1

Machtenscheiding: om te voorkomen dat een persoon of een groep alle macht in handen heeft, is de macht in Nederland verdeeld over verschillende groepen. In een dictatuur bepaalt één persoon alles, in een democratische rechtsstaat zijn de machten gescheiden.

➤ Stap 2

Vraag: wie weet er een andere term voor machtenscheiding? Trias politica

➤ Stap 3

De drie machten zijn: mensen die wetten maken, mensen die zorgen dat wetten uitgevoerd worden en mensen die rechtspreken.

Vraag: Wie weet er wie samen de wetgevende macht vormen? En de rechterlijke en uitvoerende macht?

➤ Stap 4

Als je de machten goed wil scheiden, moeten rechters onafhankelijk zijn. Dit betekent dat ze niet gecontroleerd worden door de ministers. Ministers mogen zich dus ook niet met uitspraken van de rechter bemoeien.

2. Leg kort uit dat er in Turkije een belangrijk referendum wordt gehouden.

In Turkije wordt op 16 april een referendum gehouden over de manier waarop Turkije wordt geregeerd. Het gaat hierbij om grote en belangrijke wijzigingen in de grondwet. Vooral over de macht die president Erdogan wel of niet gaat krijgen. Alleen als meer dan vijftig procent van de kiezers vóór stemmen, worden de grondwetswijzigingen goedgekeurd.

Ook mensen met een Turks paspoort die in andere landen wonen, zoals Nederland, mogen stemmen. Turkse Nederlanders mochten tussen 5 en 9 april hun stem uitbrengen in Den Haag, Deventer of Amsterdam.

3. Leg uit dat de leerlingen gaan bedenken wat de voorgestelde grondwetswijzigingen tot gevolg kunnen hebben voor de scheiding der machten in Turkije.

Laat hiervoor op een dia een voorgestelde grondwetswijziging zien. Vervolgens vraagt u welke macht in die (mogelijke nieuwe) situatie machtiger wordt. En daarna welke macht in die (mogelijke nieuwe) situatie minder machtig wordt. De leerlingen geven antwoord op de vraag door een briefje in de lucht te steken met de betreffende macht erop geschreven.

Als dat gebeurd is, laat u op de volgende dia zien welke machten inderdaad meer en minder macht krijgen.

4. Vraag wat de leerlingen tot nu toe opvalt. Concludeer dat de president, bij een 'ja' bij het referendum en als de grondwetswijzigingen dus door kunnen gaan, meer macht zal krijgen.

Vertel dat er in totaal 18 wijzigingen worden voorgesteld. Jullie gaan ze niet allemaal bespreken. Ook bij de andere wijzigingen komen erop neer dat de president meer macht krijgt en de wetgevende en rechterlijke macht minder macht krijgen.

U kunt daarom de volgende conclusie trekken: de democratie in Turkije zal een heel stuk zwakker worden als het 'ja'-kamp wint, omdat de macht zich dan concentreert bij de uitvoerende macht, voornamelijk bij de president.

Antwoordmodel (bij de vragen van de PowerPoint)

1. Het parlement krijgt minder mogelijkheden om de president te controleren.

Dit zorgt voor meer macht voor de uitvoerende macht en minder macht voor de wetgevende macht.

2. De president krijgt de macht om rechters te benoemen.

Dit zorgt voor meer macht van de uitvoerende macht en minder macht van de rechterlijke macht.

3. De president kan het parlement 'ontslaan'.

Dit zorgt voor meer macht voor de uitvoerende macht en minder macht voor de wetgevende macht.

Na een ontbinding van het parlement door de president komen er nieuwe verkiezingen.

4. Het parlement kan ministers niet laten aftreden.

Dit zorgt voor meer macht voor de uitvoerende macht en minder macht voor de wetgevende macht.

5. De rechters die wetten moeten toetsen aan de grondwet worden minder onafhankelijk.

Dit zorgt voor minder macht voor de rechterlijke macht.

6. De begroting hoeft niet te worden goedgekeurd door het parlement.

Dit zorgt voor meer macht voor de uitvoerende macht en minder macht voor de wetgevende macht.

Wetgevende macht

Uitvoerende macht

Rechterlijke macht